Zajímavé matematické úlohy

Pokračujeme v uveřejňování úloh tradiční rubriky Zajímavé matematické úlohy. V tomto čísle uvádíme zadání další dvojice úloh. Jejich řešení můžete zaslat nejpozději do 20. 3. 2016 na adresu: Redakce časopisu MFI, 17. listopadu 12, 771 46 Olomouc nebo také elektronickou cestou (pouze však v TEXovských verzích, příp. v MS Wordu) na emailovou adresu: *mfi@upol.cz*.

Úloha 221

Najděte všechny dvojice číslic X, Y desítkové soustavy takové, že pro čísla a, b, c, d ve tvaru

$$a = \overline{2X83}, \quad b = \overline{19Y6}, \quad c = \overline{29X6}, \quad d = \overline{1Y54}$$

jsou obě čísla $a + b$, $c - d$ dělitelná třemi.

Stanislav Trávníček

Úloha 222

Je dána kružnice $k_1(S_1; r_1)$ a bod S_3 jejího vnějšku. Sestrojte kružnice $k_2(S_2; r_2)$ a $k_3(S_3; r_3)$ tak, že současně platí: S_2 je bodem úsečky S_1S_3, kružnice k_2 se vně dotýká kružnic k_1 a k_3 a všechny tři kružnice mají společnou vnější tečnu.

Šárka Gergelitsová

Dále uvádíme řešení úloh 217 a 218, jejichž zadání byla zveřejněna ve čtvrtém čísle loňského (24.) ročníku našeho časopisu.

Úloha 217

Kruh na obrázku je obklopen šesti dotýkajícími se shodnými kruhy. V těchto kruzích jsou zapsána reálná čísla a, b, c, d, e, f a m. Přitom číslo v každém kruhu je součinem všech čísel v kruzích, které se jej dotýkají. Určete všechny možné hodnoty čísla m.

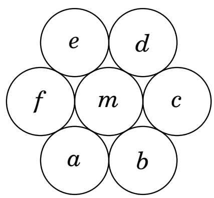

Robert Geretschläger (Graz)

Řešení. Pokud je v některém kruhu napsáno číslo 0, potom $m = 0$ spolu se zbývajícími čísly. Předpokládejme dále, že ve všech kruzích jsou nenulová reálná čísla.

Podle zadání platí

$$a = fmb, \quad b = amc, \quad d = cme, \quad e = dmf, \quad f = ema.$$

Vynásobením těchto šesti rovnic dostaneme

$$abcdef = (abcdef)^2 m^6.$$

Protože dále platí $m = abcdef$, dostáváme odtud $m = m^8$. Vzhledem k předpokladu $m \neq 0$ odtud plyne $m = 1$.

V závěru ještě musíme ukázat, že pro vypočtená m z množiny $\{0; 1\}$ existují reálná čísla a, b, c, d, e, f daných vlastností. Jsou to například čísla z následujících obrázků.

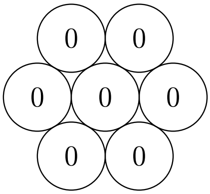

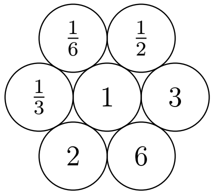

Správná řešení zaslali *Karol Gajdoš* z Trnavy, *Anton Hnáth* z Moravan, *Jozef Mészáros* z Jelky, *Martin Raszyk* z ETH Zürich. *Filip Bialas* z G Opatov v Praze 4, *Jan Gocník*, *Marian Poljak* a *Jan Šuta*, všichni z GJŠ v Přerově, *Lenka Kopfová* z MG v Opavě, *Ondřej Houška* z GNA v Praze 6, *Ivana Krumlová*, *Petr Zelina*, oba z G v Brně, tř. Kpt. Jaroše, *Vojtěch Lukeš* z GLP v Plzni, *Jakub Matěna* z G v Praze 9, Českolipská, *Jan Petr* z GJK v Praze 6 a *Pavel Turek* z G v Olomouci-Hejčíně.

Neúplné řešení zaslali *František Jáchim* z Volyně, *Tomáš Domes* z MG v Opavě, *Veronika Hladíková* z G v Plzni, Mikulášské nám., *Tomáš Konečný* z GJVJ v Českých Budějovicích, *Daniel Kopf* z SG v Opavě, *Tran Anh Minh* a *Jan Šorm*, oba z G v Brně, tř. Kpt. Jaroše, *Ester Sgalová* z GChD v Praze 5, *Lucien Šíma* z PORG v Praze 8 a *Václav Voráček* z G v Jindřichově Hradci.

Úloha 218

Najděte všechny dvojice (x, y) celých čísel vyhovujících rovnici

$$x^2 - 3x - 4xy - 2y + 4y^2 + 4 = 0.$$

Pavel Calábek

Řešení. Danou rovnici upravíme do tvaru

$$(x-2y)^2 = 3x + 2y - 4.$$

Protože x a y jsou celá čísla, existuje celé číslo d tak, že platí

$$\begin{aligned} x - 2y &= d, \\ 3x + 2y - 4 &= d^2. \end{aligned}$$

Řešením této soustavy vzhledem k neznámým x, y a parametru d dostaneme

$$\begin{aligned} x &= \frac{d(d+1)+4}{4}, \\ y &= \frac{d(d-3)+4}{8}. \end{aligned}$$

V čitatelích výrazů pro x a y vpravo jsou mnohočleny s celočíselnými koeficienty, které mají stejné zbytky při dělení 8 pro každou dvojici d a $d+8$. Vyzkoušením všech osmi možných zbytkových tříd při dělení 8 zjistíme, že x a y nabývají celočíselné hodnoty pouze pro celá čísla d tvarů $d = 8k+4$ a $d = 8k-1$, kde k je libovolné celé číslo. V prvním případě tak dostaneme

$$x = 16k^2 + 18k + 6, \quad y = 8k^2 + 5k + 1, \quad k \in \mathbb{Z}, \tag{1}$$

ve druhém

$$x = 16k^2 - 2k + 1, \quad y = 8k^2 - 5k + 1, \quad k \in \mathbb{Z}. \tag{2}$$

Všechna celá čísla x a y vyhovující zadané rovnici jsou některého z tvarů (1) nebo (2).

Správná řešení zaslali *Karol Gajdoš* z Trnavy, *Anton Hnáth* z Moravan, *Jozef Mészáros* z Jelky, *Martin Raszyk* z ETH Zürich, *Ondřej Houška* z GNA v Praze 6, *Vojtěch Lukeš* z GLP v Plzni. *Jakub Matěna* z G v Praze 9, Českolipská, *Pavel Turek* z G v Olomouci-Hejčíně a *Václav Voráček* z G v Jindřichově Hradci.

Neúplné řešení zaslal *Jan Petr* z GJK v Praze 6.

Pavel Calábek